

74
D. D.

SPECIMEN ACADEMICUM,
DE

NECESSITATE REVELATIONIS,

QUOD,

*Cum consensu Ampliſſ. Facult. Philoſ. Reg. Acad.
Aboënsis,*

PRÆSIDE

DOCT. CAROLO FRID.
MENNANDER,

Hactenus Scient. Natur. jam S. Theol. PROFESS.
Reg. & Ord. Reg. Acad. Scient. Svec. Socio,

Publico examini ſubjicit

GEORGIUS FORSMAN, *Carol. Fil.*

O. B.

Sacellanus in Lehtëä & Yicannus.

Die XII. Maji, Anni MDCCLIII.

In Auditorio majori,

horis ante meridiem ſolit.

ABOÆ, Impreſſit DIRECT. & Typogr. Reg. Magn. Duc.
Finland. JACOB. MERCKELL.

Viro admodum reverendo atque præclarissimo,
DN. JOHANNI-ALTIAN,
Antistiti ecclesiarum, quæ Deo in Lohteâ colliguntur,
longe meritissimo, & adjacentis districtus Præposito gra-
vissimo, Patrono omni reverentia ad cineres
usque venerando.

Viro plurimum reverendo atque præclarissimo,
DN. MAG. JOHANNI SALMENIO,
Pastori ecclesiarum, quæ in Calajoki Christo colligun-
tur, meritissimo, fautori magno, qua par est venera-
tione prosequendo.

Viro plurimum reverendo atque præclarissimo,
DN. MAG. PETRO NICOLAO MATHESIO,
Pastori ecclesiarum Pyhæjokiensium meritissimo, fau-
tori optimo, omni pietate ad cineres colendo.

Viro plurimum reverendo atque præclarissimo,
DN. MATTHIÆ PAZELIO,
Pastori in Kelvio meritissimo, fautori optimo, jugi pie-
tate perpetuo venerando.

Viro perquam reverendo atque clarissimo,
DN. GUSTAVO GRANROOTH,
Sacellano in Pedersöre meritissimo, consobriño
dilectissimo.

CUm, Patroni & Fautores æstimatissimi, incomparabi-
pore collata pensito, plura invenio, quam quæ ver-
salutavi, quin favori vestro antea maximo novus isque
Fautores optimi, dissertationem hanc qualemcunque sereno
& ulteriorem fortune meæ commendationem. Metiamini,
nateriæ, & ex datoris animo gratissimo; qui quoad vix-
honoratissimarum perennem & omnigenam felicitati

ri com-
NOMINUM
cultor hu-
GEORGIVS

Viro admodum reverendo atque praeclarissimo,

DN. MAG. ESAIÆ FELLMAN,

Ecclesiarum in Limingo Pastori longe meritissimo, viciniq; districtus Praeposito accuratissimo, ut ante hac Informatori fidelissimo, ita nunc Patrono pia mente colendo.

Viro plurimum reverendo atque praeclarissimo,

DN. JACOBO CHYDENIO,

Pastori ecclesiarum in Gamle Carleby meritissimo, fautori singulari, pia mente semper venerando.

Viro plurimum reverendo atque praeclarissimo,

DN. MAG. GUSTAVO JUSLENIO,

Pastori in Cronoby meritissimo, fautori certissimo, omni veneratione aetatem protequendo.

Viro plurimum reverendo atque clarissimo,

DN. JOHANNI FORSMAN,

Sacellano in Cronoby meritissimo, Patruo dilectissimo, sincero animi adfectu perpetuo venerando.

Viro Spectatissimo,

DN. JOHANNI NĒOSTADIO,

Senatori dexterrimo, Avunculo dilectissimo, omni honoris cultu prosequendo.

*lem favorem vestrum beneficiaque in me nullo non tem-
bis digne exprimi possunt. Nunquam enim limina vestra
ingens accederet cumulus. Accipiatis itaque, Patroni &
atque placido, ut soletis, vultu, in pia mentis testimonium
quæso, munus bocce non ex pretii levitate, sed dignitate
rit nunquam desinet, vestram familiarumque Vestrarum
tem calidissimis suspiriis summo omnium rerum Moderato-
mendare.*

VESTRORUM

millimus,
FORMAN.

Råd och Handelsmannen i Wasa,

Högwälsachtad

Herr NILS TÖHLBERG,

Min synnerlige Gynnare.

Råd och Handelsmannen i Gamle-Carleby,

Högwälsachtad

Herr PETTER STENHAGEN,

Min synnerlige Gynnare.

Handelsmannen i Stockholm,

Herr JOHAN HENRIC NEOSTADIUS,

Min käreste Cousin.

Handelsmannen i Stockholm,

Herr JACOB NEOSTADIUS,

Min käreste Cousin.

Handelsmannen i Ny-Carleby

Herr ABRAHAM COLLIN,

Min käreste Slächtinge och Gynnare.

Deßa blad har jag sunnit mig twara förbunden, at opoffra Eder, Mine Herrar, at således å daga lägga min tack samhet emot den ynnest och kärlek, hwarmed I mig städse omfamnat; uptagen derföre Mine Herrar Gunstigt en sådan wåhls mening, som förknippad är med trogen suckan för Eder beständiga sällhet och wålgång. Förblifwer

Mine Herrars

Hörsamsste tienare,

GEÖRG FORSMAN.

To

The most learned Author of this present Discourse.

AS amongst Friends all Things are common, so J would commit not a little Fault against the most valuable Rule of a sincere Friendship, if J did not at so good an Opportunity express the Pleasure J have in hearing you bring to light this elegant Matter concerning the Necessity of Revelation. Which as it speaks its Autor's Virtue and Progresses in the Sciences, so it serves for a clear Testimony of your good natural Sense and of your commendable Endeavours after a solid and nervous Knowledge, since there is nothing to be had without taking Pains and Honour and Ease are seldom Bedfellows. Which the latin Poet answers very sprly: Non jacer in molli veneranda scientia lecto, illa sed assiduo parta labore venit. We all cannot do all Things, nor do all Things become all Men, and therefore it were to wish, that every one should betimes apply him self to such a virtuous Exercise, Study and Course of Living, to which he is able. If it be true that Virtue hath its own Reward, and that learned Men carry their best Treasure about them, so you cannot but be happy, in this Manner spending your youthful Days, viz in Reading and Learning, and in striking, whilst the iron is hot, that is, in taking Time while Time serves. Like as a lazy Youth causeth a lousy Age, so a busy Youth giveth Hope to an honorable Age. because a Virtuous & learned Man is dear to every one, that understands the Value of Virtue and of Knowledge, not to mention, that there is a great Difference between Men and Men. So congratulating your fine Wit, Wisdom and Learning, which will at length introduce you to that Honour, Advantage and Reward, which to you is justly due, foretell, you shall find by Effect the Truth of this english Proverb: Early to go to Bed and early to rise, makes a Man healthy, Wealthy and wise. J continue to remain

Your most affectionate Friend and ready

Servant,

JACOB MALMSTEN.

Mag. Docens. in Facult. Theo'.

JACOB AHLBERG

1711

Suola Herran Hengellinen,
 Cannus Rieikon Cappalainen,
 Jos mun sydämen sywyden
 Tahdon hyvän tawoitaisit,
 Niin ett panisi pahari,
 Että wihto'u wihaiksi,
 Että joudun jouretessii
 R. moissani räyhymähän,
 Goseas kirehdit kiwasti
 Tallustelet tafaisesti
 Pinduxen pydywän päälle
 Mus'in cuckulan mucoman,
 Puhumahan pulffiaasti
 Selittämaan selkiästi,
 Mikä hydytys hywembä
 Tappellisuus tietäwämbä
 Pienepi lipistymätä
 Ilmotyest ihanasta.
 Tolla Julkinen Jumala,
 Haneatekunen Hämme,
 Hlahutti ihmisiä
 Ige tämän illman alla;
 Eikä jos ei Iso Isä
 Talo Jacobin Jumala
 Ollis ige ihmisille
 Ihmeitänsä ilmottanut,
 Miten olis Mielen tiennyt,
 Miten tahdongin tawannut.
 Ihmis parca illman alla,
 Ilman tätä ilmotusta?
 Tätäs oppenest osolat,
 Puhut tätä pidemmellä,
 Niitäwän Yrimacäinen
 Tätä työsäs tuttawa,
 Josta taitahan tawata
 Ilman hawaita hamua,
 Ettäs aina ahkerasti

Waarin olet ottanunna
 Opetyest oiktafa
 Eimieften Werkillisten:
 Njan canfa callhimman
 Caunihisi Käyttänynnä
 Olet omari hywäres
 Auran Academiafa,
 Embä nytt pidemmäl pudu,
 Lawiammal engä lausu,
 Hywä Herran Hengellinen,
 Tästä työsäs tietäwästä;
 Mutta toiwotan todella
 Sywydestä sydämeni:
 Että Julkinen Jumala
 Annais aina armotansa
 Olla Sinun onnellisua
 Tämän mailman majoiha!
 Sihen wiela suunatohon:
 Zionist Herran Sinua,
 Että uscotin osasi,
 Eijatengin Lammas Lauman,
 Jonga päälle Paimeneksi
 Olet pandu, ja pappisi,
 Taigelist caunihisi
 Herran tielle hoitelist,
 Ettei heistä ensingänä
 Sueaan caatus cauhiahan
 Tuollon cuoppahan cowahan;
 Mut' ett Herrans Hengellisen
 Cansa, päiwän pädetettäisä,
 Sängen ihanas ilosa,
 Saist sanomattomasa,
 Tuolla Tawahan Talo,
 Hywän HERRAN huonehesa
 Ilman loppua iloita,
 Woiton wirttä weisaella!

JACOB AHLBERG.

Verb. D. Miniit.

I. N. 7.

§. I.



Ut quidem tempora nostra eo nomine felicia, quod scientiæ quælibet ad insignem amplitudinis gradum evertæ jam conspiciantur; sed eadem infelicissima merito dixeris, si cogitentur opinionum portenta, & dicendi cogitandique late exspatiens licentia, qua homines, supra vulgus, si Diis placet, sapiendo & nimium intelligendo nihil intelligunt, atque rationis pomoeria ultra spheram suam dilatando & ipsam pervertunt, & divina oracula, quantum in illis est, non inutilia modo reddere, sed in dubium etiam vocare & destruere impiissimo conatu allaborant. Ita vidit præsens ætas ena-

A

tam

tam hominum perversissimorum segetem, qui rationis suæ ulna, quantumvis curta, cuncta sibi merienda sumunt, idque agunt omni nisu, ut ipsa religio Christiana, mysteriis suis omnibus exuta, in mere naturalem & rationalem Numinis cultum, si modo Numinis cultum, convertatur. Hinc quidquid in stupendis summi Numinis operibus admirandum & mysterio plenum est, admirabilitate sua omni spoliatur, ut naturæ legibus, quas ad unguem se callere jactant, non minus respondeat, quam ea, quæ quotidie usu venire videmus. Quos tamen memores esse oporteret effati illius *Verulamiani*: *Si ea duntaxat credamus, quæ sunt rationi nostræ consentanea, rebus assentimur, non auctori: quod etiam suspecta fidei testibus præstare solemus.* Sunt horum aliqui, qui, Pelagianam resuscitantes hæresin, naturæ viribus tantum deferunt, ut de mediis salutis ipsa sibi prospicere queat, & felicitatis æternæ fieri compos; gratiam vero Divinam procul faceffere jubent. Alii, quamvis & ipsi hominem luminis naturalis ductum sequentem, & ad rationis normam actiones suas componentem, absque Christi cognitione & in illum

lum fide, salvari posse contendant, gratiam tamen quandam Divinam, vel, quæ ejus fungatur vicibus, providam Numinis curam mortalibus adjungere videri volunt. Omnes autem id agunt, viis licet diversis, ut solam naturalem religionem ruinis revelationis, quam exagitant, superstruere queant. Hujusmodi, & his pejora dogmata alia, nam neque desunt, qui & ipsa de Deo & virtute naturalia principia animis hominum elevare si possent cuperent, impio fovetur corde, maledico in sacra oracula ore stiloque evomuntur, &, quod impietatis fastigium est, pro rarioris, liberæ & generosæ cujusdam sapientiæ argumento habentur. Ut vero hi Divinæ beneficiæ munere eximio, ratione, turpiter abutuntur, illamque non in honorem, sed in contumeliam vertunt donantis; ita, dum hæc tristi perpendo mente, prope est, ut malletm nullas existare, quam cum detestabili earum abusu, literas. Est quidem, ceu diximus, eximium plane Dei donum ratio & Philosophia, cujus ipse per naturam auctor est, quem æque veracem, in natura atque scriptura, in rebus a se factis ac in verbis a se inspiratis, venerari oportet. Sed

erit intra justos limites suos ratio coërcenda, & agnoscere tenetur, se magnis intervallis a Theologia superari; cum hæc sit æternæ & infallibilis veritatis, sancta & perfecta, in qua loquitur æterna lux, via & veritas de rebus ad salutem nostram spectantibus, quarum illa est incholes, ut vel penitus eas ignoret ratio, vel circa illas, ob periculosissimas mentis infirmitates, ancipiti & dubia industria inquirendo laboret. In ostendenda revelationis necessitate occupabuntur heic tenues ingenii nostri vires. Si vero in materia adeo sublimi non omnia ex voto processerint, voluntatem tamen bonam piamque si non laudem attamen excusationem habituram, adeoque conatus nostros benevolo lectori non ingratos futuros, confidimus.

§. II.

Quam insufficientis sit ad salutem obtinendam ratio, quodque illam veritatum maxime necessariorum, & in quibus cardo felicitatis humanæ vertitur, cognitio lateat, id vix aliunde clarius apparebit, quam si gentium cultiorum philosophi revelatione destituti fuerint producti in medium. Tum enim constabit, illos

los penitus ignorasse magnam partem maximi
 momenti veritatum; circa reliquam vero animo
 fluctuasse, & diversissimas inter se fovisse opi-
 niones; quamvis neutiquam ambigam, tantas
 illos possedisse rationis ac judicii vires, verita-
 tis cognoscendæ æque ardens desiderium, tan-
 tumque bonæ mentis, ac unquam Collinus, To-
 landus, Tindalius, vel alii quicumque nostri æ-
 vi fortes, ceu vocantur, spiritus possederunt, &
 vix eo adigi possim, ut credam, hos, si illo-
 rum vixissent ævo, altiora sapuisse. Non qui-
 dem negaverim, fuisse etiam gentilium philo-
 sophis variarum magni momenti veritatum co-
 gnitionem, & residui adhuc luminis aliquas
 scintillationes. Sed debiles hæ erant, & ex me-
 diis quasi tenebris micantes. Ubique enim ve-
 ra falsis mixta reperies, &, dum ea eorum ef-
 fata, quæ recte se habere videntur, cum prin-
 cipiis conferuntur, contradictionibus obnoxia
 redduntur. De ipsa divinitatis essentia & attri-
 butis illos fovisse ideâs vel falsas vel maxime
 confusas, cuique notum est. De summo bono
 innumera apud eos occurrunt sententiarum di-
 vortia, toto cælo inter se dissidentia. Earum
 circi-

circiter viginti, quarum una absurditate alteram
 superat, recenset *Cicero*; & *Augustinus* ex *Var-*
rone ducentarum & octoginta octo discrepan-
 tium hoc in negotio opinionum mentionem fa-
 cit. *Palmaria* autem earum sunt, quod aliqui
 cum *Peripateticis* bonum theoreticum pratico
 praeponderare, & summum habendum judica-
 rint. Alii in foeda voluptate culmen boni col-
 locarunt, cum illis, qui se *Epicuri* sectatores
 venditarunt. *Epicurum* autem ipsum a belluina
 ejusmodi voluptate fuisse alienum, & frugalitas
 ipsius, & diligentia, & honores mortuo habi-
 ti, testantur. *Pythagorici* vero & *Platonici* in
 unione cum Deo summum bonum quaerendum
 esse docuerunt. Sub quibus roseis dictis tamen
 anguis latet. Ideo enim animabus ad reduni-
 tionem cum Deo tendendum esse voluerunt,
 quod essent animae mundi particulae, haec vero
 ipsa Divina hypostasis. Illa etiam media, qui-
 bus ad fruitionem summi boni pervenire satage-
 bant vel *Pythagorici*, sui nimirum cognitio,
 purgatio, & in se ipsum introversio; vel *Plato-*
nici, quadruplices scilicet virtutes, politicae,
 purgatoriae, intellectuales & exemplares, quam-
 vis

vis videantur ad aliquam assimilationem Dei tendere, toto tamen coelo differunt a genuinis illis mediis, quibus felicitas summa, Dei conformitas, obtinetur.

§. III.

DE origine ipsius mundi ambigue apud philosophos gentiles disputabatur, multis aternitatem ejus defendentibus, aliis eum fortuito casu ortum asserentibus; paucissimi autem & fere nulli eum ratione & materiae & formae Deo initium suum debere docuerunt. Gradus vero & modus, quo praesentem elegantiam & ordinem obtinuit mundus, eorum cognitionem plane fugiebat. Fecit de origine mali ignorantia, ut bina principia, bonum unum, alterum malum, plerique admitterent, aliqui ipsum Deum causam mali statuerent. Ut vero morbi hujus atrocissimi ortus & indoles illos latuit, ita multo minus medicinam eidem convenientem, medicumque Deum placandi & conscientiam tranquilandi, invenire poterant. Neque modum perfectionibus Divinis convenienter cultum publicum instituendi noverant, sed a majoribus traditos ritus sancte esse servandos docuerunt. Hinc

Epicte.

Epieteti de religione consilium est: Unicuique circa cultum Numinis patrios ritus decenter observandos esse; & Cicero inter communes gentium de religione leges has adducit: Separatim nemo habesit Deos, neve novos. Sed ne advenas, nisi publice adscitos, privatim colunto. Ritus familiae patrumque servanto. Circa providentiam porro Divinam multi impia sentiebant; de amore vero Dei in genus humanum intensissimo & gratiae supernaturali subsidio, ad bonum sequendum adeo necessario, altum apud illos omnes est silentium. De ipsa animae immortalitate & futura post hanc alia vita plerumque ambigue sentiebant. Ita Cicero, recensitis variorum de anima ejusque duratione sententiis, hunc in modum concludit: Harum sententiarum quae vera sit, Deus aliquis viderit; quae verisimillima, magna questio est. Qui animam remanere post animal agnoverunt, locum quidem illis statumque diversum, prout diversimode se in hac vita gesserant, assignaverunt; sed malis in tartaro, bonis autem in caelo, hoc est vel in regione sublunari, vel aethere, vel inter sidera & in orbe lacteo, locum assignaverunt;

verunt; ubi confisteret earum beatitudo in contemplatione, qua, tanquam suavissimo animarum pastu, perpetuo occuparentur, supera ex vicino, ima ex alto, lustrantes. De resurrectione vero mortuorum aliquando futura ne cogitatum quidem ab illis est.

§. IV.

Degebant gentiles vitam in vesana plerumque securitate, non admodum vindictam Numinis metuentes, & de beatifico ejus amore parum solliciti. Hinc, modo nis in hac vita bene esset, de futura felicitate vel nihil cogitarunt, vel tennes & indignas cogitationes, nulla fere illius assequendæ cura tacti, foverunt. Qui virtuti aliquam operam dabant, tam impense sibi placuerunt, ut imputari a superis in laudem & mercedem sibi hanc virtutem postularent, vitiaque sua insigni ista probitate abunde redempta esse, & a propitiis superis transmittenda, arbitrarentur. In vita criminosa & ingenti scelere poenitentiam aliquam malefacti requirebant, qua scelus facile expiaretur, & favor Numinis conciliaretur. Hinc Seneca Tragicus: *Quem poenitet peccasse est innocens.* Huic tamen adjungendam sæpe vo-

Iuerunt solennem criminum confessionem, & preces, quarum non contemnenda pars erant solennia carmina, quibus varias iungebant ceremonias, lotiones & lustrationes. Qui vero ad peccati naturam paulo attendebant diligentius, cassis id genus ceremoniis criminum expiandorum vim tribuere ineptum iudicarunt; hinc sanguine placandum esse Numen pleræque gentes putaverunt. Ad sacrificia itaque expiatoria itum, & primo quidem ad animantia. Sed cum neque hæc anxie conscientie ad placandum Numen sufficere viderentur, ad humana etiam ventum est sacrificia, eaque non ex hostibus modo & infima plebis fece, sed nobiliora etiam, & maiestate superiorum digniora, quærebantur. Quod itaque in omni re sua habebant carissimum, pignora ipsa sua, iratis Diis devovebant. Aliquando etiam ipsis in sacrificium populi multitudo reges & primates suos decernebat. Ne vero victimæ invitæ & coactæ eo nomine essent Diis minus acceptæ, commodum sibi accidisse rebantur, si quis sponte se ad piaculum expiandum, imprimis magnatum & principum populi, immolandum offerret. Sed cum

in

in sollicitis animis remaneret tamen scrupulus, ecquid Numini placeat, ut unus pro omnibus luat; voluntarie susceptis perpeſſionibus pro peccatis ſuis ſatisfacere voluerunt varii. Illi vero, quibus & hæc leviores vitæ fuerunt, quam ut peccatis in ſolidum expiandis ſufficerent, ſpontaneæ ſe morti deliberato animo tradiderunt. Imo poſt fata etiam animam, vitiorum labæ pollutam hinc excedentem, purgandi cauſa pœnis variis exerceri, antequam in beatorum ſedem transire ipſi liceat, philoſophi aliqui inſuper docuerunt. Vel ex his, quæ allata ſunt, apparet, quomodo cum horum hominum vita fuerit comparatum, deficientibus vel vacillantibus palmariis ad virtutem motivis; & qualis illis fuerit conſcientia, quæ eas, quas de divinitate rebusque Divinis fovemus ideas, ſequi ſuo iudicio ſolet.

§. V.

Micant quidem in his tenebris impreſſæ animis humanis veri notiones aliquæ, & ſuperſtites naturalis Theologiæ reliquæ, veterisque catecheſeos quaſi rudera. Videre enim hinc licet, accuſatorem animum ſua cuique cri-

mina apud Divinæ justitiæ tribunal intentare,
 eumque subigi, ad demissionis indicia
 provocato Numini offerenda. Agnoverunt e-
 nim ipsi gentiles, ceu ex dictis apparet, pec-
 cati reatum, justitiæ Divinæ rigorem, resipiscen-
 tiæ utilitatem, & necessitatem convenientis sacri-
 ficii. Fatentur animi labem, & in victimis
 mortis se reos pronunciant. Interim tamen om-
 nes hæ veritates gravissimis corruptæ erant
 erroribus, ita ut nec peccati foeditatem, nec
 severitatem justitiæ Divinæ, ut oportebat, agno-
 verint. Hinc vel nimiam Dei ad sibi condonan-
 dum facilitatem fingebant eaque abutebantur;
 vel, ex trepidatione anxii semper animi frustra-
 que ad consolationem anhelantis, pro suo ar-
 bitratu, nec expectato Dei jussu, multa ad
 placandam Divinitatem temere effingebant, Deo-
 que, quamvis ingrata, obtrudebant. Quæ vero
 apud philosophos gentiles sublimis dicta ali-
 quando reperiri possunt, ea non tam sagacita-
 ti intellectus eorum, quam potius peregrino au-
 xilio sunt tribuenda; traditioni nimirum, vel
 cum Judæis, quibus concredita erant τὰ λόγια
 τῶ θεῶν, conversationi. Sub itineribus enim, quæ
 erudi-

eruditionis acquirendæ & augendæ causa suscipiebant, erat illis tam alibi, quam potissimum in Ægypto, quo præcipue tendebant literata eorum itinera, cum Judæis conferendi potestas; ubi etiam ipsum vetus testamentum, in illustri Bibliotheca Ptolomaica, consulere potuerunt. Sed per manus eorum transeuntia saniora illa dogmata corrumpebantur, cum ad principia sua eadem detorquere, ut propriæ inventionis viderentur, ubique fuerint conati.

§. VI.

Philosophis sub Christianismo, & imprimis recentioribus, illa neutiquam laus est deneganda, quod de essentia, attributis & operibus Divinis, de officiis nostris & motivis ad illa implenda nos adigentibus, de immortalitate etiam animæ statuque ejus post mortem, aliisque magni ponderis veritatibus saniora & evidentiora omnia docuerunt, quam gentilium Philosophi. Interim vix quemquam nobis inficiaturum confidimus, quin revelationis, quæ illis contigit, institutio, haud parum ad pristinam istam ingenii rubiginem deponendam, & ad imbuendum illorum animos sanioribus cogitationibus

rationibus, contulerit. Evolutis jam rite perfectionibus Divinis, perspicimus, hominem primitus a Deo conditum esse felicem; sed hac felicitate, propria sua culpa, per abusum libertatis & inde factam justitiæ Divinæ læsionem, excidisse, adeoque suæ ipsi met infelicitatis esse architectum. Requiritur porro videmus justitiæ Divinæ læsionem satisfactionem, antequam homini ad felicitatem reditus patet; eamque pro ratione personæ læsæ, & ejus in lædentem jure, infinitam, tam activam quam passivam. Talem vero nec homo ipse, nec ulla res alia finita, præstare potest. Frustra etiam in jure aliquo aggratiandi Divino heic solatium quæritur. Cum enim justitiæ Divinæ satisfactionem exigens sit æque infinita ac bonitas ejusdem, non potest, absque mutua horum attributorum pugna, Deus sine satisfactione condonare malum; tum enim prævaleret bonitas justitiæ, quæ tamen ejusdem cum illa est infinitudinis. Nec pœnitentia expiari possunt peccata. Hæc enim ne in foro quidem humano rem factam infectam reddere valet. Et pœnitentia hominis sibi relicta non vera & genuina est, sed malæ potius
 concili-

conscientiæ agitatio. Hostiæ etiam satisfactioni tali, qualem requirit Divina iustitia, præstandæ plane sunt inidoneæ. Nam sunt res non finitæ modo, adeoque infinito reatui expiando ineptæ; sed insuper ante ipsam oblationem in Dei plenissimo dominio erant constitutæ. Nul- lum itaque medium recuperandæ felicitatis, quæ excidit, summx, & vitandarum, quæ ipsam manent, pœnarum perpetuo duraturarum ratio sibi relicta perspicere valet. Sed, si ex miseriis his suis liberabitur, & pristinam felicitatem obtinebit, necessaria omnino est ipsi revelatio, quæ sola ostendit modum, quo Deo, qui læsus est & satisfactionem requirit, lytrum infinitum, adeoque ab ipso Deo proficiscens, præstari queat.

§. VII.

Felicitatem humani generis, utque beati red-
dantur homines, ut intermedium finem glo-
riæ suæ & perfectionum manifestationi, scopo
omnium rerum ultimo, subordinaverat & in-
tenderat in ipsa creatione Numen. Hinc de
medio etiam illis prospexit, quo finis hic obti-
neretur. Intellectu itaque & voluntate libera,
illos instruxit, adeoque cognitioni & fruitioni
sui

fui eos aptos effecit. Concessit etiam illis revelationem naturalem, ut inde, quæ ad ipsum cognoscendum & colendum faciunt, haurirent, utque, perfectionibus Divinis summis cognitis, summam voluptatem inde perciperent, Deoque fruerentur; idque, data animis eorum immortalitate, ut in æternum fieret, intendit. Jam vero vidimus, ex inductione gentium præsci orbis & ipsorum inter illas philosophorum, testari universalem experientiam, fuisse lumen naturale apud ipsos adeo corruptum, ut perverfissimas & absurdas de Divinitate, de modo cultum ejus instituendi & Numen placandi, aliisque religionem spectantibus negotiis foverint opiniones, utque ipsa naturalis religio fuerit suffocata, & veritates hominibus insitæ oblivioni quasi traditæ. Ita naturæ lumen sine suo, ob quem illud hominibus concesserat & reliquum fecerat Numen, per hominum cecitatem & malignitatem non modo exciderat, sed etiam pravo abusu in religionem Deo contumeliosam & humano generi noxiam degeneraverat. Melius enim fuisset, nullum habere Dei cultum, quam cum creaturis etiam abjectissimis tribuere; melius, carere

carere conscientia, quam eandem possidere penitus occæcatam & superstiosam. Solet ens intelligens, dum medium aliquod fini suo consequendo non est amplius idoneum, aliud novum aptius & efficacius eidem substituere. Multo magis de ente omnium sapientissimo idem est credendum, illud hac in parte sibi neutiquam defuisse; sed naturali de se cognitioni hominum culpa penitus obfuscatæ, novam sui cognitionem, novaq; ad gloriam suam promovendam felicitatque propriæ litandum per revelationem hominibus patefecisse motiva. Erat illud eo magis necessarium, cum ostensum jam & illud sit, lumen naturale, quantumcunque exculcum, non suppeditare tamen homini cognitionem mediæ, quo beatitudo æterna obtineri posset; unde colligimus, præter illud dari revelationem Divinam, de modo Deum placandi, & felicitatem, cui conditus erat homo, æternam, obtinendi eum erudientem.

§. VIII.

Quin possibile sit Deo, supernaturali modo revelare hominibus voluntatem suam, eosque de ejusmodi rebus instruere, ad quarum

C

cogni-

cognitionem rationis ope pertingere nequeunt, idque vel immediate agendo in animam humanam, vel sensuum, imaginationis & membrorum corporeorum adhibendo ministerium, nemo, qui Deum auctorem naturæ nostræ omniumque nobis concessarum facultatum veneratur, quique perfectionum ejus possidet ideas, unquam negabit. Quod vero etiam velit voluntatem suam hominibus patefacere, inde colligitur, quod revelatio veritatum supra spheram rationis positarum addat cognitioni humanæ perfectionem, quam Deum vi bonitatis suæ velle concludimus. Communis quoque humani generis, etiam sub densissimis ethnicismi tenebris, hæc fuit persuasio, Numen velle voluntatem suam mortalibus revelare. Hinc apud populos omnes erant Sibyllæ, vates, auguria, oracula & divinandi artes, per quas se ad Deorum voluntatem cognoscendam & propius cum illis commercium pertingere posse credebant. Est itaque hominibus communis & quasi naturalis ac connata opinio, Divinitatem mandata sua & voluntatem mortalibus communicare, atque de futuris variis viis & mediis illos instruere. Sunt porro ea, quæ ratio jam, etiam

etiam optime exculta, de Deo cognoscendo & colendo tradit, talia, ut majorem perfectionem, perspicuitatem & certitudinem non admittant modo, verum etiam, si homini salutaria erunt, omnino requirant; & homo ipse non solum est ulterioris cognitionis capax, sed etiam, pro presentis precipue statu, maxime indigus. Hinc itaque denuo inferimus, dari revelationem divinam, naturaliter patefacta uberius, clarius & certius homini cognoscenda exhibentem, rationisque defectus suppletem. Convenientissimum hoc merito judicamus Deo, ejusque sapientiae & bonitati, quem non velle humani generis miseriam, longanimitas & quotidiana beneficia abunde ostendunt; cujusque in nos paterna benignitas vel inde clarissime elucet, quod corpus nostrum, partem ignobiliorem & terrenam, omni possibili modo perfecit, & de necessariis omnibus ei prospexerit; convenientissimum, inquam, judicamus magno huic benefactori, multo magis de anima, parte nobiliori & aeterna, perficienda cogitationem suscepisse, ejusque indigentiam & miseriam deplorandam, per revelationem etiam supernaturalem suble-

vasse,

vasse, & naturali religioni, quæ non videt
viam aliquam restituendi hominis lapsi, quæ-
que, si vel maxime illam videret, viribus tamen
caret ad hominem ex miseria sua eruendum,
& a pravorum affectuum servitio liberandum, a-
liud substituere medium, revelationem, de
ejusmodi rebus nos erudientem, ad quarum co-
gnitionem pertingere non potest ratio, quæque
vires offert supernaturales, corruptioni cordis
humani & pravis ejus inclinationibus superan-
dis abunde sufficientes,

SOLI DEO GLORIA.



Onnen Toivotus Minun Rakahalle Swogerillen.

Järki ja ilmestys ovat ne lähteet, joista kaikki meidän tietom ja taitom uloswuotawat. Järki, jolla se Euri Lueja ihmiset muiden Luondosappalden sühteen tahdoi lahjoita, oli kyllä alusta sencaldainen, että ihminen sen kautta täisi tulla johdatetuyi Luojan tundemiseen. Mutta sen wälitettawan synnin langemuren jälkeen tuli tämä järki pimitetuyi, niin että ihminen luonon wälkeuden ja järjen kautta ei täinut ymmärtä ja käsittä Jumalan salaista neuwoa hänen lunastustans ja autuudestans. Hän harwaihi kyllä, että Jumalan wanhurskaus watei rangaistusta synnin päälle; niin myös että hänen laupeudens ja hywydens ei sallinut, että ihmisen otis pitänyt peräti huectuman, wan paljon enemmän rangaistustesta pelastetuyi tuleman. Mutta cuca ihmisten edestä piti maizon ja täyden tekemän, ja millä tavalla se piti tapattuman, se oli yri salaisus, joca järjen ja ymmärtymen yllke käwi. Sen tähden oli Jumalallinen Ilmestys suuresti tarpeellinen, jos ihmisen piti autuudesta osalliseyi tuleman. Tämän suren armo lahjan on Jumala meille hänen sanans kautta andanut, joca oikeudella ilmestyyehi euhuttaman pittä. Tämän Ilmestyren Tarpeellisuuden oletta Te, minun Rakas Swogerin, täsä teidän oppenesa Disputationisanne juurta jayain osottanet ja wahwistanet. Ja nijneuin Ylipaimen Hänen kaikki wisahasa edes eakomisefans on tahtonut teille tämän autuallisen ilmestyren uscoa, että te, niin uenim uscollinen Paimen, laumalle ylös rakennuyehi sen saman ulos jacaisitte, niin en minä muuta toiwota, cuin että Te, minun Rakas Swogerin, nijneuin walpas Israëlin wartia, Tämän Ilmestyren wälkeudella ja lyhdyllä, teidän sananewuliziten edesä nijn loistaisitte, että Te, ynnä heidän cansans löydyisitte nuhtetoina meidän Herran ja Lunastajan Jesuyen Christuyen suurna ilmestyren päiwänä! Jolla toivotuyella minä olen

Teidän

Rakas Swogerin,

JACOB FLANDER.

Verb. D. Minist.

Du stråt är ei så lätt, som mången sig i'nbillar,
 At lärdom samla inn, bli fri från dårskaps willor;
 Orsaker leta upp till mången sanning god.
 Därtill behöfves wi't båd ijd och minnert mod.

Erfarenhet, förnuft, plår man de källor kalla,
 Som i Naturlig ting öf låra sätter alla:

Den förra teer dem fram; den andra fåtjar ut,
 Och gör af altihop se'n rena tanckeslut.

Med dejas nära band mång sanning då oppfinnes,
 Mång regla taas i acht; mång nytta äfwen winnes,

Men om til Nådens wärck med dem man wille gå,
 Så tar man ledswänn blind, som måhlet ei kan nå,

Dår stannar wårt begrepp; där blottas strax wår swaga:
 Erfarenhet, Förnuft man bör till fånga taga,

Och tro det klara ord, som sielf Guds Anda skref,
 Till Salighet för öf, det tryggsta Fastebref.

Så'nt har Du nu, Min Bror, rätt wacker't för öf wijsat.
 Eij höfs här något roos; ty wärcket Wästarn prissat.

Gud signe Dig med godt för all Din sligt och ijd!
 Din lott den blifwe stor i ewighet och ijd!

Uf des uprichtigste wån och tienare

ISRAEL ALTAN,

Österbottninge.

Frater Dilectissime.

Officii & debiti mei plane esse[m] immemor, nisi adeo oportuna occasione, dum
 nimirum dissertationem Academicam TE meditari inaudio, lætitiã meam
 testatam facerem. Tot enim a Te, Frater dilectissime, in me exultare fraterni
 amoris documenta, quot a Fratre unquam proficisci pollunt optimo. Non enim fi-
 delissima modo informatione me subleuasti, sed etiam consiliis in quolibet casu
 integerrimis, mihi succuristi. Una nobis contigit fors, ut Parente, nutu Divino
 id ferente, orbaremur desideratissimo. Una nobis sit voluntas, unanimisque ni-
 sus ad bona & egregia quævis propendendi! Faxit Propitium Numen, ut & hoc
 & cætera tua honesta conamina felices fortiantur successus, ut sis sospes atque
 incolumis, in ecclesiæ ejus ædificationem, Matris indulgentissimæ & cognatorum
 Amicorumque omnium gaudium & solatium! Ita animitus uouet

Frater tuus fidelissimus,

JOHANNES CAROLI FORSMAN,

Östrobotniensis.